Meditatie
Vogel Gods

Tot eind 2013 zong ik mee in een Gregoriaanse Vrouwenscola, een groepje van vijf tot zeven vrouwen dat zich had toegelegd op het zingen van gregoriaanse muziek uit (onder meer) Nederlandse handschriften. In 2012, het Willibrord jaar, ontstond het plan om op de naamdag van Willibrordus naar Rome te gaan en daar in de Kerk der Friezen een programma van Willibrord-zangen te presenteren. Uiteindelijk werd het november 2013. Tegen die tijd bleek de reis naar Rome onze zwanenzang. Voor ons was het een bijzondere ervaring om op zondagochtend als vijf protestantse dames onder de rook van de Sint Pieter een gregoriaanse mis te zingen. (Onze Willibrord-zangen hadden wij tijdens een concertje op donderdagavond in de Kerk der Friezen laten horen.) In de paar dagen dat we samen in Rome waren hebben we op allerlei plekken gezongen en tussendoor ook heel veel (vooral kerken) gezien. Helaas weet ik inmiddels van de meeste niet meer hoe ze heten.

Het moet enkele jaren daarvoor zijn geweest dat we een concertje gaven in een klein Limburgs kerkje. Waar het precies was weet ik niet meer, wel dat één van mijn koormaatjes uit die omgeving afkomstig was. Van het concert kan ik me weinig meer herinneren, wel heb ik nog een foto van de preekstoel. Of liever, van het baldakijn boven de preekstoel. Daaronder hing een sculptuur van een duif. In die tijd was ik nog bezig met mijn theologiestudie en had ik nog geen ervaring met preken. Wel weet ik dat ik dat duifje bijzonder inspirerend vond. Als een soort geheugensteuntje om de prediker eraan te herinneren dat de inspiratie van de Geest van boven komt. Het duifje onder het baldakijn van de preekstoel was daar aanwezig als een soort verpersoonlijking van de Heilige Geest.
In het Eerste Testament wordt Gods Geest vooral geassocieerd met wind en vuur. Helemaal aan het begin van het boek Genesis zweeft Gods Geest boven de wateren. De duif figureert in het Noach-verhaal. Aan het eind van de grote vloed, als het water al aan het zakken is, laat Noach een duif uit, die terugkomt met een takje. Hier is de duif gewoon een vogel, maar wel eentje die hoop op toekomst meebrengt. De gedaante van de Heilige Geest als een duif komen we voor het eerst tegen aan het begin van het evangelie van Marcus. Als Jezus zich in de Jordaan laat dopen komt de Geest als een duif neerdalen. Zo moet dat houten duifje vermoedelijk onder het baldakijn van die preekstoel terecht gekomen zijn: als verbeelding van de Geest die in de gedaante van een duif bij

Jezus' doop aanwezig was. Behalve een mooie verbeelding van het idee dat degene onder dat baldakijn de inspiratie van de Heilige Geest goed kan gebruiken, is het ook een uiting van de gedachte dat de verkondiging van Gods Woord altijd de bezieling van de Geest nodig heeft.
Het duifje in het Limburgse kerkje is voor niemand goed te zien, misschien voor de voorganger op de preekstoel als hij of zij naar boven kijkt. Alsof het alleen de voorganger is die inspiratie van de Geest nodig heeft. Met Pinksteren vieren we nu juist dat de Geest van God neerdaalt over alle gelovigen die zich willen laten inspireren. Dan zou dat duifje dus eigenlijk veel beter aan het plafond bevestigd kunnen worden of in de nok van het gewelf.

Die gedachte is niet zo vreemd. Zoals er in verschillende kerkgebouwen, met name in de reformatorische traditie waar het Woord centraal staat, duifjes zijn afgebeeld onderaan het baldakijn van de preekstoel, zo zijn er ook kerkgebouwen waar duifjes in de nok zijn afgebeeld. In mijn serie foto's van onze Willibrord-reis naar Rome ben ik er enkele tegengekomen. Duifjes geschilderd hoog boven in de koepel van de kerk. Welke het was, weet ik helaas niet meer. En een klein gebrandschilderd raam, ergens hoog in de muur. Een duif die voor iedere kerkganger zichtbaar is. Hoe mooi ik dat Limburgse duifje ook vind, eigenlijk zou de duif voor iedereen in de kerk zichtbaar moeten zijn als herinnering aan de inspiratie van de Heilige Geest. Want op Pinksteren blies de Geest alle gelovigen inspiratie in. Er wordt wel gezegd dat Pinksteren het feest is van de geboorte van de kerk. Daar ontstond de gemeenschap van gelovigen die gezamenlijk geïnspireerd werden door die ene Geest, door de Vogel Gods. Maar volgens mij is Pinksteren niet zozeer een feest van herdenken (zoveel eeuwen geleden werd de kerk geboren) maar van vooruit kijken: de Geest inspireert ons om de toekomst aan te durven, zoals de duif van Noach inspireerde om te hopen op een toekomst na de vloed. Die Geest, die vogel ziet er prachtig uit boven de preekstoel, maar in mijn ogen hoort hij boven de hele kerk. De Geest waait voor ons allemaal; de Vogel Gods vliegt voor ons allemaal!
Ds Sara Dondorp. Gepubliceerd in de Schakel. Maandblad voor de Protestantse Gemeente te Chaam c.a. juni 2019